

54

54

701

Fl.

f *ff* *f* *p* cresc. molto

Ob.

f *ff* *f* *p* cresc. molto

Cl. (B)

f *ff* *f* *p* cresc. molto

Fag.

f *ff* *f* *p* cresc. molto

Cor. (F)

f *ff* *f* *p* cresc. molto

Tr.

f *cresc.* *p* cresc. *mf* cresc. molto

Tbn. e Tuba

f *cresc.* *p* cresc. *mf* cresc. molto

Timp.

ff *ff* *ff* *p* cresc. *cresc. molto*

Vl. I

p cresc. *cresc. molto*

Vl. II

p cresc. *cresc. molto*

Vle.

p cresc. *cresc. molto*

Vc.

p *mf*

Cb.

p *mf*

56

2.

Andante con moto

3 Flauti

3 Oboi

3 Clarinetti in B

3 Fagotti

6 Corni in F

3 Trombe in C

3 Tromboni e Tuba

(E.C.A.)

Timpani

Andante con moto

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

11

Ob.

1

I.

espress.

dim.

unis.

sotto voce

divisi

tutti

p

21

Ob.

2

VI. I

dolce

VI. II

unis.

dolce

Vle

Vc.

Cb.

31

molto espress.

Ob.

dim. *pp* *p*

Cl. (B)

I. *p* II. *p*

Fag.

I. *p* II. *p*

Cor. (F)

I. *dolce* *p*

VI. I

pp *p dolce* *p*

VI. II

p dolce *p*

Vle

pp *p*

Vc.

pp *divisi* *unis.* *p*

Cb.

p

3

41

Ob. I. *pp* *p* *dim.*

Cl. (B) II. *sotto voce* *dim.* *pp*

Fag. I. *sotto voce* *dim.* *pp*

II. *sotto voce* *dim.* *pp*

Cor. (F) I. *pp* III, IV. *p* *dim.*

VI. I *p molto* *p espress.* *dim.* *pp* *dim.*

VI. II *p molto* *divisi* *non div.* *dim.* *pp* *dim.*

Vle *p espress.* *dim.* *pp* *dim.*

Vc. *p molto* *dim.* *pp* *dim.*

Cb. *p molto* *dim.* *pp* *dim.*

52

4

Ob. *pp*

Cor. (F) *pp*

VI. I *ppp* *dolcissimo* *cresc.* *dim.*

VI. II *ppp* *dolcissimo* *cresc.* *dim.*

Vle *ppp* *dolcissimo* *cresc.* *dim.*

Vc. *ppp* *dolcissimo* *cresc.* *dim.*

Cb. *ppp*

[illegible]

[illegible]

105

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

I.

II.

V, VI.

p

pp

p espress.

p

p

This musical score page contains measures 105 through 112. The instruments are arranged in a standard orchestral layout. The woodwinds (Flute, Oboe, Clarinet in B-flat, Bassoon) and strings (Violins I and II, Viola, Violoncello, and Contrabass) have active parts, while the French Horns are silent. The Flute and Oboe play long, sustained notes with first and second endings. The Clarinet in B-flat has a short melodic phrase in measure 106. The Bassoon has a melodic line starting in measure 107. The strings play a rhythmic pattern of eighth notes. The French Horns play a sustained note in measure 106. The score includes dynamic markings such as *p*, *pp*, and *p espress.*, and articulation marks like slurs and accents.

113

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

9

molto espress.

pp

p

molto espress.

pp

II.

I. molto espress.

II.

molto espress.

pp

pp

pp

III.

molto espress.

pp

I.

dolce

pp

9

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

p marc.

p molto

marc.

p molto

p molto

p molto

p molto

120

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

120

I. *dolce espr.* *dim.* *pp*

II. *dolce* *dim.* *p molto*

III. *dolce espr.* *dim.* *pp*

I. *dolce* *dim.* *p molto*

II. *dolce* *dim.* *p molto*

III. *p* *dim.* *p molto*

V. *p* *dim.* *p molto*

10

p sempre *dim.* *pp*

p sempre *dim.* *pp*

poco marc. *dim.* *pp* *p poco cresc.*

p sempre *dim.* *p molto*

p sempre *dim.* *p molto*

128

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

dim.

pp

cresc.

pp poco cresc.

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

III.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

dim.

pp

cresc.

dim.

pp

poco cresc.

pp

poco cresc.

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

dim.

p

dim.

pp

cresc. sempre

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

[illegible]

[illegible]

12

147

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

V, VI.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

f

più f

forte

più f

ff

12

152

Fl.

ff

Ob.

ff

Cl. (B)

ff

Fag.

ff

Cor. (F)

ff

VI. I

VI. II

Vle

divisi

Vc.

div.

Cb.

a 2

a 2

[illegible]

161

13

a 2

Fl.

fz *cresc. possibile* *ff* *ff*

Ob.

fz *cresc. possibile* *ff* *ff*

Cl.
(B)

fz *cresc. possibile* *ff* *ff*

Fag.

fz *cresc. possibile* *ff* I. II, III. *ff*

Cor.
(F)

fz *cresc. possibile* *cresc. possibile* *ff marc.* *fff* *ff* *marcatissimo* *a 2*

Tr.
(C)

ff marc. *fff* I. *forte marcatissimo* *ff* *a 2*

Tbn.
e
Tuba

forte marc. *ff marc.* *cresc.* *ff* *forte marcatissimo* *a 2*

Timp.

forte

13

Vl. I

fz *cresc. possibile* *ff* *fortissimo*

Vl. II

cresc. possibile *ff* *fortissimo*

Vle

cresc. possibile *ff*

Vc.

crescendo *ff*

Cb.

crescendo *ff*

[illegible]

[illegible]

181

VI. I *pp* *dolcissimo*

VI. II *dolcissimo*

Vle *dolcissimo*

Vc. *dolcissimo*

Cb.

188

VI. I *dolce espress.* *meno dolce* *molto espress.*

VI. II *dolce espress.* *meno dolce* *molto espr.*

Vle *dolce espress.* *meno dolce* *meno dolce*

Vc. *dolce espr.* *meno dolce* *meno dolce*

Cb.

194

Fl. *p* *espress.*

Cl. (B) *p* *espress.*

Fag. *p* *molto* *p* *espress.*

VI. I *dim.* *p* *dolce espress.* *poco a poco cresc.*

VI. II *dim.* *espress.* *p* *molto* *poco a poco cresc.*

Vle *dim.* *più dolce* *p* *poco a poco cresc.*

Vc. *molto espr.* *dim.* *p* *poco a poco cresc.*

Cb. *p* *poco a poco cresc.*

200

Fl. *più f* I. *f dim.* *dolcissimo*

Cl. (B) *più f* I. *f dim.* *dolcissimo*

Fag. *più f* *f dim.* *dolcissimo*

Vl. I *f dim.* *dolce espress.*

Vl. II *f dim.* *pp* *divisi.* *dolcissimo*

Vle *f dim.* *dolcissimo*

Vc. *f dim.* *dolcissimo*

Cb. *f dim.* *dolcissimo*

207

17

Fl. II. *pp*

Cl. (B) III. II. *p molto* *pp*

Fag. *ppp* *ppp*

Vl. I *dolciss.* *tr* *pp*

Vl. II *tr* *ppp*

Vle *tr* *ppp*

Vc. *div.* *ppp*

Cb. *ppp*

230

19

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

[illegible]

3.

Allegro amabile

3 Flauti

3 Oboi

3 Clarinetti in B

3 Fagotti

6 Corni in F

Timpani (C.B.F.)

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

[illegible]

20

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

dolce

dolce

dim.

pp

dim.

arco

pp

dim.

pizz.

p

29 **2**

Ob. *sotto voce*

Cl. (B) *sotto voce*

Fag. II. *sotto voce*

VI. I

VI. II *pp*

Vle *pp*

Vc. *pizz.* *p*

Cb. *pizz.* *p*

pizz. *f*

pp

pp

pp

pp

p

36

Ob. *p*

Cl. (B)

Fag. I. *p*

VI. I

VI. II *pp*

Vle *pp*

Vc. *arco divisi* *p* *pizz.* *f* *p* *f* *p*

Cb.

[illegible]

[illegible]

58

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

pp

cresc.

I.

cresc.

pp

cresc.

pp

cresc.

fz

p cresc.

fp

poco cresc.

mf

p cresc.

mfpp

cresc.

fz

p cresc.

fp

poco cresc.

mf

p

cresc.

p cresc.

fp

poco cresc.

mf

p cresc.

pp

mf

p cresc.

f

p cresc.

fz

cresc.

fz

p poco cresc.

mf

mfpp

cresc.

fz

p poco cresc.

mf

arco

mf

fz

p poco cresc.

mf

67

5

Cl. (B)

Cor. (F)

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

mf *p cresc.* *mf* *f* *più f* *ff* *p* *dolce espress.*

mf *p* *cresc.* *mf* *f* *più f* *ff* *p* *dolce*

mf *p cresc.* *mf* *f* *più f* *ff* *p* *dolce*

sempre più f *ff* *p*

sempre più f *ff* *p*

più f *sempre più f* *ff* *dim.* *p* *p*

più f *sempre più f* *ff* *dim.* *p* *p*

più f *ff dim.* *p* *p*

77

6

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

I. *p* *p espress.* *p*

I, II. *p* *I.* *p*

III. *p* *III.* *p dolce*

pizz. *p* *f* *p* *pizz.* *p* *f* *p* *arco* *p*

pizz. *p* *f* *p* *pizz.* *p* *f* *p* *arco* *p*

pizz. *p* *f* *p* *pizz.* *p* *f* *p* *arco* *p*

pizz. *p* *f* *p* *pizz.* *p* *f* *p* *arco* *p*

94

7 *espress.*

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

7

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc.

p

mf

cresc.

pp

espress.

div.

102

Fl.

poco cresc.

Ob.

I. *espress.*
cresc.
f dim. *p*

Cl. (B)

poco cresc.
cresc.
espress.
f dim. *p*

Fag.

III.
pp
cresc.
f dim.
p
cresc.

Cor. (F)

espr.
cresc.
III. *espress.*
cresc.
f dim. *p*
IV. *poco cresc.*
cresc.
f dim. *p*
V. *espress.*
cresc.
f dim. *p*
VI.
poco cresc.
cresc.
f dim. *p*

Timp.

8

VI. I

cresc.
f dim. *p dolce* *cresc.*

VI. II

cresc.
f dim. *p dolce* *cresc.*

Vle

trem.
poco cresc.
cresc.
f dim. *p* *cresc.*

Vc.

trem.
poco cresc.
cresc.
f *dim.* *p* *cresc.*

Cb.

trem.
poco cresc.
cresc.
f *dim.* *p* *cresc.*

111

Fag. *mf* *p molto* *dim.*

Cor. (F) *mf* *dim.* *p molto* *dim.*

III. *mf* *dim.*

IV. *mf* *dim.*

VI. *mf* *dim.*

Timp. *p cresc.* *mf* *p*

VI. I *mf* *f* *dim.* *p molto* *dim.*

VI. II *mf* *f* *dim.* *p molto* *p dim.*

Vle *mf cresc.* *dim.* *p molto* *dim.*

Vc. *mf* *dim.* *p molto* *dim.*

Cb. *mf* *dim.* *p molto* *p dim.*

120 9 calmando Tranquillo

Fag. *pp*

Cor. (F) *pp* *pp cresc.* *mf* *dim.* *p* *dim.*

II. *pp* *pp cresc.* *mf* *dim.* *p*

I. *mf* *dim.* *p*

II. *p* *dim.*

VI. I *pp* *cresc.* *mf* *dim.* *p* *dim.*

VI. II *pp* *cresc.* *mf* *dim.* *p* *dim.*

Vle *pp* *cresc.* *mf* *dim.* *p* *dim.*

Vc. *pp* *cresc.* *mf* *dim.* *p* *dim.*

Cb. *pp* *cresc.* *mf* *dim.* *p*

132 **10**

Fl. *I.* *dolcissimo*

Ob. *I.* *dolce* *I, II.* *p molto*

Cl. (B) *I.* *dolce* *p molto* *pp*

Fag. *I.* *dolce*

Cor. (F) *pp*

Timp. *pp*

10

VI. I *pp* *divisi.* *pp* *p molto* *pp*

VI. II *pp* *p molto*

Vle *pp* *pp*

3 Solo-Vc. *pp* *pp*

Vc. *pp* *pp*

Cb. *pizz.* *p*

144 **11** **Quieto**

Cl. (B)

dolce espress.

Cor. (F)

dim.

pp

Timp.

dim.

ppp

11 **Quieto**

VI. I

dim.

VI. II

Vle

dim.

p espress.

pp sempre

3 Solo-Vc.

pp sempre

pp sempre

Vc.

pizz.

p

Cb.

12

157

Cl. (B)

pp

cresc.

Cor. (F)

I.

pp

p cresc.

VI. I

VI. II

Vle

cresc.

3 Solo-Vc.

cresc.

cresc.

Vc.

cresc.

Cb.

170 **13**

Cl. (B)

f *dim.* *dolce* *pp*

Cor. (F)

I, II. *mf* *dim.* *p*

13

VI. I

VI. II

Vle

mf *dim.* *pp* *molto pp*

3 Solo-Vc.

mf *dim.* *pp* *dolcissimo*

Vc.

mf *dim.* *pp* *dolcissimo*

Vc.

f *p*

Cb.

183 **14**

Ob.

pp *poco cresc.*

Cl. (B)

cresc. *dim.* *pp*

Cor. (F)

I. *pp* *poco cresc.*

14

VI. I

VI. II

Vle

p espress. cresc. *dim.* *pp* *poco cresc.*

3 Solo-Vc.

cresc. *dim.* *pp* *poco cresc.*

Vc.

cresc. *mf* *dim.* *pp arco* *poco cresc.*

Cb.

[illegible]

210 **16**

Cl. (B) *pp* *dim.*

VI. I *dim.*

VI. II *ppp* *ppp*

Vle *dim.* *ppp*

3 Solo-Vc. *dolce espress.* *dim.* *pp*

Vc. *dolce espress.* *dim.* *pp*

Cb. *pizz.* *p* *p espress.*

222 **17** Tempo I

Fl. *I.* *p* $\langle \rangle$

Ob. *I.* *p* $\langle \rangle$

Cl. (B) *p* $\langle \rangle$

Fag. *I.* *p* $\langle \rangle$

17 Tempo I

VI. I *tutti* *p molto* *divisi*

VI. II *tutti* *p molto* *p molto*

Vle *tutti* *p molto*

3 Solo-Vc. *pp sempre*

Vc. *pizz.* *pp*

Cb.

18

231

Ob. *I.* *dolce*

Cl. (B) *p sempre*

Fag. *p sempre* *dolce*

Vl. I *divisi* *p* *p sempre* *pp*

Vl. II *p sempre* *pp*

Vle *p sempre* *pizz.*

3 Solo-Vc. *pp sempre* *unis pizz.*

Vc. *p sempre*

Cb.

240

Fl. *dolce*

Ob. *I, II.* *dolce*

Cl. (B) *I.* *dolce* *dim.* *pp*

Fag. *pp*

Vl. I *dolce* *dim.* *pp*

Vl. II *dolce*

Vle *dim.* *arco* *pp*

3 Solo-Vc. *pp arco*

Vc. *pp arco*

Cb. *pizz.* *dim.* *pp*

p

[illegible]

[illegible]

267

Fl.

pp stacc. *pp sempre* *pp cresc.*

Ob.

pp *pp cresc.*

Cl. (B)

pp stacc. *pp* *pp* II. *pp*

Fag.

pp *pp* *pp cresc.* II. *pp cresc.*

Cor. (F)

II. *pp* *pp* *pp cresc.* *pp cresc.* *pp cresc.*

Timp.

pp *pp cresc.*

VI. I

p arco

VI. II

p arco *cresc.*

Vle

p arco *p cresc.*

Vc.

p arco *p cresc.*

Cb.

arco *pp* *pp sempre* *p cresc.*

21

275

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Timp.

21

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

f *cresc.* *f* *cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

f *cresc.* *f* *cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

f *p cresc.* *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

f *cresc.* *f* *cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

p cresc. *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz dim.*

f *cresc.* *f* *cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

f *p cresc.* *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

f *p cresc.* *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz* *p*

f *p cresc.* *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz dim.*

f *p cresc.* *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz dim.*

f *p cresc.* *f* *p cresc.* *f* *più f* *ff* *fz dim.* *pp*

cresc. *f* *più f* *ff*

f *più f* *ff*

f *più f* *ff* *dim.*

f *più f* *ff* *dim.*

ff

[illegible]

293

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

p

f

mf

pizz.

arco

300

I, II.

espress.

mf

cresc.

Fl.

III. *espress.*

p

cresc.

mf

espress.

cresc.

Ob.

p

p cresc.

cresc.

espress.

mf

cresc.

Cl.
(B)

espress.

p

cresc.

espress.

mf

cresc.

Fag.

p

I.

p cresc.

p

cresc.

II, III.

p cresc.

p

cresc.

Cor.
(F)

espress.

p

cresc.

p

cresc.

III.

cresc.

V.

p

cresc.

p

cresc.

Timp.

23

div.

cresc.

p

cresc.

VI. I

div.

cresc.

p

cresc.

VI. II

p

cresc.

p

cresc.

Vle

p

cresc.

p

cresc.

Vc.

arco

p

cresc.

p

cresc.

Cb.

arco

p

cresc.

p

cresc.

308

24

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

pp

poco cresc.

cresc.

f dim.

p

espress. cresc.

f dim.

p

espress.

cresc.

f dim.

p

poco cresc.

cresc.

f dim.

p

pp

poco cresc.

cresc.

f dim.

p

f dim.

p

f

dim.

p

II.

espress. cresc.

f dim.

p

espress.

cresc.

f dim.

p

VI.

cresc.

f dim.

pp

pp

cresc.

f dim.

p dolce

pp

cresc.

f dim.

p dolce

pp

trem.

poco cresc.

cresc.

f dim.

p

pp

trem.

poco cresc.

cresc.

f

dim.

p

pp

trem.

poco cresc.

cresc.

f

dim.

p

318

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc.

mf

f

dim.

p

pizz.

[illegible]

338 26

Fl. *pp* I.

Ob. *pp* I.

Cl. (B) *pp* *dolce* 3 3 3 *dim.* *pp*

Fag. *pp* *dolce* I, II. *p molto* *dim.* *pp*

Cor. (F) *pp* I. II. *pp*

26

Vl. I *pp* *sempre* *8va* *pp* 1^a in drei Parteien geteilt

Vl. II *pp* *sempre* *pp* 2^a in drei Parteien geteilt

6 Solo-Bratschen I. *pp* *sempre* *pp*

II, III. *pp* *sempre* *pp*

IV, V. *pp* *sempre* *pp*

VI. *pp* *sempre* *pp*

Vle *pp* *sempre* *pp*

4 Solo-Vc. I. *pp* *sempre* *pp*

II, III. *pp* *sempre* *pp*

IV. *pp* *sempre* *pp* *pizz.*

Vc. Die Uebrigen *pp* *sempre* *pp* *pizz.*

Cb. *pp* *sempre* *pp* *pizz.* *pp*

353 27 rallentando rallent. sempre

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Cor. I.
p *dim.* *pp*

27 rallentando rallent. sempre

VI. I

VI. II

6 Solo-
Bratschen

Vle

4 Solo-
Vc.

Vc.

Cb.

pp *poco cresc.* *dolce espress.* *dim.* *pp* *dim.* *ppp*

pp *poco cresc.* *arco* *dim.* *pp* *dim.* *ppp*

pp *poco cresc.* *dim.* *pp* *dim.* *ppp*

pp *pp* *pp*

Allegro non tanto, ma con fuoco

3 Flauti

3 Oboi

3 Clarinetti in B

3 Fagotti

6 Corni in F

3 Trombe in F

3 Tromboni e Tuba

Timpani (F.C.G.)

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

Allegro non tanto, ma con fuoco

f *ff* *dim.* *trem.* *pp*

III. *ben tenuto*

6

1

I. ben tenuto

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

50

a 2

Fl.

f

fz *p cresc.*

Ob.

f

fz *p cresc.*

Cl.
(B)

f

fz *p cresc.*

Fag.

f

fz *p cresc.*

Cor.
(F)

f

fz *p cresc.*

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

VI. I

f

p cresc.

VI. II

f

fz *p cresc.*

Vle

f

fz *p cresc.*

Vc.

f

fz *p cresc.*

Cb.

II.

div. a 3

54

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

5

5

8va

6

67

Fl.

più f *ff*

Ob.

più f *ff* I.

Cl. (B)

più f *ff* *f* *cresc.*

Fag.

più f *ff* a 2

Cor. (F)

più f *ff*

Tr. (F)

più f *ff*

Tbn. e Tuba

più f *ff* I. *f marc.* *f* Tuba *mf*

Timp.

più f *ff* *p cresc. molto*

6

VI. I

più f *ff*

VI. II

più f *ff*

Vle

più f *ff*

Vc.

più f *ff*

Cb.

più f *ff*

[illegible]

[illegible]

8

92

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

a 2
ff
dim.
f
cresc.
ff
dim.
p
cresc.
mf
f

f
cresc.
ff
dim.
p
cresc.
mf
f

a 2
ben ten.
ff
f dim.
p
f cresc.
ff
dim.
p cresc.
mf
f

I.
f
III.
p cresc.
cresc.

f
mf cresc.
f
p cresc.
mf
più f

8

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

ff
ff dim.
p

ff
ff dim.
p

ff
ff dim.
p

ff
ff dim.
p

ff
ff dim.
p

cresc.
mf cresc.

cresc.
mf cresc.

cresc.
mf cresc.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

124 I. 11

Fl. *pp*

Ob. *pp*

Cl. (B) *p dolce dim. pp*

Fag. *pp*

Cor. (F) III. *p pp*

Tr. (F) *f*

Tbn. e Tuba *f*

Timp. *p cresc. ff*

Vl. I *p cresc. 3 3 3*

Vl. II (nur die Hälfte) *pp (alle) p cresc. 3 3 3*

Vle *p cresc. 3 3 3*

Vc. *f*

Cb. *f*

11

[illegible]

12

145

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

150

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc.

f

I.

III.

13

155

Fl.

f sempre

Ob.

f sempre

Cl.
(B)

f sempre

Fag.

f sempre

Cor.
(F)

f sempre

Tr.
(F)

f

Tbn.
e
Tuba

f

Timp.

13

Vl. I

f sempre

Vl. II

f sempre

Vle

f sempre

Vc.

f sempre

Cb.

f sempre

divisi

divisi

divisi

f

[illegible]

[illegible]

177

15

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

15

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

f

p marc. (non legato)

espress.

ff

p marc. (non legato)

ff

p marc. (non legato)

[illegible]

ben tenuto

193

Fl.

f marc.

f marc.

f marc.

f sempre

f sempre

Ob.

f marc.

f

marc.

f marc.

f sempre

Cl. (B)

f

marc.

f marc.

f sempre

f sempre

f sempre

Fag.

f

f

f marc.

Cor. (F)

f marc.

f marc.

f sempre

f sempre

f sempre

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

p

p

II.

p

Timp.

ben tenuto

VI. I

f marc.

f sempre

VI. II

f marc.

f sempre

Vle

f marc.

f sempre

Vc.

f marc.

f sempre

Cb.

f

f

f

[illegible]

[illegible]

17 Con molta larghezza

The musical score shows five staves: VI. I (Violin I), VI. II (Violin II), Vle (Viola), Vc. (Violoncello), and Cb. (Contrabasso). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is common time (C). Measure 16 begins with a rest for all instruments. In measure 17, all instruments enter with a forte (*ff*) dynamic. The strings play a rhythmic pattern of eighth notes, while the violins and viola play sixteenth-note figures. In measure 18, the dynamics change to *ff sempre*. Measures 19 and 20 feature triplet markings over groups of three notes in each part.

211 **Tempo I**

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

Tempo I

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

p

I.

f marc.

mf dim.

pp

II. marc.

cresc.

f

IV.

III.

mf dim.

pp

I.

mf marc.

p cresc.

mf

ppp

cresc.

mf

ppp

pp

cresc.

mf dim.

pp

pp

cresc.

mf dim.

pp

pp

espress.

f

p

pp

cresc.

espress.

f

f dim.

pp

cresc.

f dim.

pp

pp

cresc.

f dim.

pp

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

248

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

I.
Cor.
(F)

Tr.
(F)

II.
Tbn.
e
Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

più f

ff

a 2

21

254 a 2

Fl. *f sempre*

Ob. *f sempre*

Cl. (B) *f sempre*

Fag. *f sempre*

Cor. (F) *f sempre*

Tr. (F) *f*

Tbn. e Tuba *f*

Timp. *f*

21

Vl. I *f sempre*

Vl. II *f sempre*

Vle *f sempre*

Vc. *f sempre*

Cb. *f sempre*

[illegible]

270

Fl. *a 2* *sempre più f* *ff*

Ob. *sempre più f* *ff* *a 2* *f*

Cl. (B) *f* *sempre più f* *ff* *f* *II.*

Fag. *a 2* *sempre più f* *ff* *f*

Cor. (F) *f* *sempre più f* *ff* *f*

VI. *sempre più f* *ff* *a 2* *f*

Tr. (F) *mf* *poco a poco più f* *ff* *f*

Tbn. e Tuba *poco a poco più f* *ff* *f* *f*

Timp. *poco a poco più f* *ff* (F.C.F.) *ff*

VI. I *sempre più f* *ff*

VI. II *sempre più f* *ff*

Vle *sempre più f* *ff*

Vc. *sempre più f* *ff*

Cb. *sempre più f* *ff*

[illegible]

286 *poco rallentando* **24** Tranquillo

Fl. *ff ben ten.*

Ob. *ff ben ten.* I. *f dim.* *pp*

Cl. (B) *ff ben ten.* I. *dim.* *pp*

Fag. *f* *f dim.* *p* *pp* a 2

Cor. (F) VI. *f* *dim.* *pp* II. *p* IV. *p*

Tr. (F) II. *f* *dim.* *pp* III. *f*

Tbn. e Tuba *f* *dim.* *pp* III.

Timp. *f* *dim.* *pp*

poco rallentando **24** Tranquillo

VI. I *ff ben ten.* *dim.* *pp* 3 3 3

VI. II *ff ben ten.* *dim.* *pp* 3 3 3

Vle *ff ben ten.* *dim.* *pp* 3 3 3

Vc. *f* *div.* *dim.* *pp*

Cb. *f* *dim.* *pp*

293

Cor. (F)

I. *p* *poco cresc.*

III. *p* *poco cresc.*

Tr. (F)

I. *p* *poco cresc.*

Tbn. e Tuba

II. *p* *poco cresc.*

III. *p* *poco cresc.*

Timp.

VI. I *pp* *sempre*

VI. II *pp* *sempre*

Vle *pp* *sempre*

Vc.

Cb.

299

25

II.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

305

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

mp

mp

mp

8va

[illegible]

315 **26**

Cor. (F)

IV.

p

Tr. (F)

p molto

pp

Tbn. e Tuba

p molto

p molto

Timp.

26
(8)

VI. I

pp

VI. II

pp

pp

Vle

pp

pp

I

II

Vc. soli

III

IV

dolce espress.

Vc.

Cb.

320

Cor. (F)

p *cresc. poco a poco*

Tr. (F)

III. II, III.

p *cresc.*

Tbn. e Tuba

cresc. poco a poco

Timp.

VI. I

poco cresc.

VI. II

poco cresc.

Vle

poco cresc.

I

II

Vc. soli

p *cresc.*

III

dolce espress. *p* *poco cresc.*

IV

p *poco cresc.*

Vc.

Cb.

[illegible]

[illegible]

335

28

Cor. (F)

p dolce

dim.

Tr. (F)

dim.

Tbn. e Tuba

dim.

pp

dim.

p

Timp.

28

Vl. I

pp

Vl. II

pp

Vle

pp

pp

dim.

pp

dim.

I

pp

3

3

Vc. soli

pp

3

3

Vc.

Cb.

pp

341

Sempre molto tranquillo

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Tim.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pp

ppp

pp

pizz.

pp

pizz.

pp

tutti

pp

arco

pp

29

348

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

III.

mp *dim.* *pp*

mp *dim.* *pp*

mp *dim.* *pp*

poco cresc. *mp* *dim.* *pp* *p cresc.*

poco cresc. *mp* *pp cresc.*

poco cresc. *mp* *pp cresc.*

poco cresc. *mp* *pp cresc.*

pp

p dim. *ppp*

p dim. *ppp*

p *fz dim.* *pp* *mf*

p *fz dim.* *pp* *mf*

p *fz dim.* *pp* *mf*

poco cresc. *mp dim.* *pp cresc.*

poco cresc. *mp dim.* *pp cresc.*

29

356

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

[illegible]

372

31

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

dim. *pp* *molto espress.* *p cresc.*

pp *dim.* *pp* *molto espress.* *p cresc.*

pp *cresc.* *mp* *pp* *cresc.* *molto espress.* *p cresc.*

pp *cresc.* *mp* *pp* *cresc.*

pp *cresc.* *mp* *dim.* *pp* *cresc.*

III. *dim.* *pp* *mp* *dim.* *pp* *pp cresc.*

VI. *mp* *dim.* *pp*

31

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

molto espress. *p cresc.* *mf* *dim.* *p*

cresc. *mp* *dim.* *pp* *cresc.*

cresc. *mp* *dim.* *pp* *cresc.*

molto espress. *p cresc.* *mf* *dim.* *p*

cresc. *mp* *dim.* *pp* *cresc.*

388 **32**

Fl. *dolce espress.* *dim.* *pp*

Ob. *dolce espress.* *dim.* *pp*

Cl. (B) *dolce espress.* *dim.* *pp*

Fag. *pp* II. *pp*

I. *pp* *dolcissimo* *dim.* *ppp*

II. *p espress.* *dolcissimo* *dim.* *ppp*

III. *pp*

Cor. (F) IV. *ppp* *ppp sempre*

V. *pp*

VI. *ppp* *ppp sempre*

Tr. (F) II. *ppp*

Tbn. e Tuba *ppp*

Timp. *ppp*

32

VI. I *pp* *ppp*

VI. II *pp* *ppp*

Vle *pp* *ppp*

Vc. *p espress. div.* *dim.* *ppp*

Cb. *pp*

This musical score page displays the 33rd measure of a symphony, featuring a variety of instruments. The woodwind section includes Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet in B-flat (Cl. (B)), and Bassoon (Fag.). The brass section consists of Cor Anglais (F) (Cor. (F)), Trumpets (Tr. (F)), Trombones and Tuba (Tbn. e Tuba), and Timpani (Timp.). The string section includes Violin I (VI. I), Violin II (VI. II), Viola (Vle), Violoncello (Vc.), and Contrabasso (Cb.). The score is written in 6/8 time and includes dynamic markings such as *pp*, *ppp*, and *dim.*. The 33rd measure is highlighted with a box containing the number 33.

404

This page of the musical score, numbered 404, contains measures 404 through 410. The instrumentation includes Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet in B-flat (Cl. (B)), Bassoon (Fag.), Cor Anglais (Cor. (F)), Trumpet in F (Tr. (F)), Trombone and Tuba (Tbn. e Tuba), Timpani (Timp.), Violin I (Vl. I), Violin II (Vl. II), Viola (Vle), Violoncello (Vc.), and Contrabass (Cb.). The score is written for a 4/4 time signature. The woodwinds and strings play a complex, layered texture. The Flute and Oboe have melodic lines, while the Clarinet and Bassoon provide harmonic support. The strings play a rhythmic pattern of eighth notes. The percussion section, including the Timpani, provides a steady beat. The score is marked with various dynamics, including *pp* (pianissimo) and *ppp* (pianississimo), and includes performance instructions such as *sempre* (always) and *I.* (first ending). The page number 404 is located at the top left.

[illegible]

Animato

416

Fl. *mf* *più f* *f*

Ob. *mf* *più f* *f*

Cl. (B) *mf* *più f* *f*

Fag. *mf* *più f* *f*

Cor. (F) *mf cresc.* *f cresc.* *più f*

Tr. (F) *mf cresc.* *f* *cresc. sempre*

Tbn. e Tuba *f* *cresc. sempre*

Timp. *f* *cresc. sempre*

800

Animato

Vl. I *f cresc. sempre*

Vl. II *f cresc. sempre*

Vle *f cresc. sempre*

Vc. *f cresc. sempre*

Cb. *f cresc. sempre*

421

Fl. *sempre più f* *ff*

Ob. *sempre più f* *ff*

Cl. (B) *sempre più f* *ff*

Fag. *sempre più f* *ff*

Cor. (F) *sempre più f* *ff*

Tr. (F) *più f* *sempre più f* *ff*

Tbn. e Tuba I. *ff* II. *ff* III. *ff* Tuba *ff*

Timp. *ff*

Vi. I (8) *ff* *ff* *ff*

Vi. II *ff* *ff* *ff*

Vle *ff* *ff* *ff*

Vc. *ff* *ff* *ff*

Cb. *ff* *ff* *ff*

Wilhelm Stenhammar

Wilhelm Stenhammar (1871–1927) tillhör de stora namnen i svensk musikhistoria – i dag mest känd som tonsättare, under sin korta livstid lika respekterad som pianist och dirigent. Det hör till saken att Stenhammar var verksam när det moderna musiklivet formades, och de främsta namnen under denna epok har aldrig förlorat sin lyskraft. För Stenhammars del illustreras det av de kompositioner som stadigt behållit sin plats som repertoarverk, i första hand hans första pianokonsert (b-moll), *Två sentimentala romanser* för violin och orkester, pianoverket *Sensommarnätter*, solosånger som ”Flickan kom från sin älsklings möte” samt körsångerna ”Sverige” och ”I seralliets have”.

Wilhelm Stenhammar skaffade sig en gedigen och framför allt bred musikalisk skolning: pianostudier vid Richard Anderssons musikskola, orgel för Wilhelm Heintze och August Lagergren, kontrapunkt för Joseph Dente, komposition för Emil Sjögren och Andreas Hallén. Som så många andra svenska musikstuderande vid denna tid, och tidigare, for Stenhammar också utomlands, till Berlin för pianostudier.

Redan under studietiden började Stenhammar framträda som pianist, men också komponera. Som pianist inledde han ett samarbete med violinisten Tor Aulin och dennes stråckkvartett som skulle komma att utveckla kammarmusicerande i Sverige. Deras turnéer runt om i landet är legendariska.

Stenhammar var dirigent för kören Filharmoniska sällskapet i Stockholm 1897–1900. 1902 var han med att grundade det som idag benämns Kungliga Filharmonikerna i Stockholm. Han dirigerade i perioder också vid Kungl. Teatern och var åren 1907–22 konstnärlig ledare för dåvarande Göteborgs orkesterförening. Wilhelm Stenhammar komponerade parallellt med sin verksamhet som pianist och dirigent. Periodvis tog dock de sistnämnda engagemangen över, men som fulltecknad musiker och dirigent behövde han å andra sidan inte komponera på beställning såsom flera av hans tonsättarkolleger tvingades till.

Wilhelm Stenhammar blev invald som ledamot nr 501 i Kungl. Musikaliska akademien den 29 november 1900.

© *Gunnar Ternhag*, Levande Musikarv

Symfoni nr 1 i F-dur

Wilhelm Stenhammar komponerade sin första symfoni mellan hösten 1902 och sommaren 1903. Autografen till partituret är daterad 31 augusti 1903. Det första framförandet ägde rum den 15 december samma år i Musikaliska akademiens konsertsal i Stockholm med Konsertföreningens orkester under ledning av Tor Aulin. Verket väckte då starkt bifall, men Stenhammar valde ändå att dra tillbaka symfonin, och något mer framförande av verket i dess helhet kom aldrig att äga rum under hans livstid.

Troligen var det starka intryck från ett framförande av Sibelius andra symfoni tidigare samma höst som låg bakom detta. Den självkritiske Stenhammar ansåg att hans eget verk i jämförelse med detta var osjälvständigt och endast rörde sig på ytan. ”Idyllisk Bruckner”, var hans lakoniska beskrivning av symfonin i en självbiografisk skiss (se *Musikmänniskor*, utgiven av Folke H. Törnblom 1943). Han umgicks en tid med planer på en omarbetning och gjorde en del förändringar i instrumentationen, men i övrigt lät han verket ligga. Partituret använde han för att få rätt höjd på pianostolen: ”För närvarande använder jag partituret till att sitta på, när jag övar Diabellivariationerna och Wohltemperiertes Klavier. Och jag hoppas att det skall må gott därav.” (Brev till Karl Valentin 23 juni 1904 som svar på dennes förslag om att ge ut symfonin hos Musikaliska konstföreningen.) Andra satsen fann dock nåd inför hans självkritik och framfördes några gånger under titeln ”Nenia”.

När Stenhammar senare fullbordat sin andra symfoni, den i g-moll, kom den att presenteras utan ordningsnummer som Symfoni op. 34, vilket måste tas som en indikation på att han vid det laget slutat att räkna med F-dursymfonin över huvud taget. Efter Stenhammars död kom dock verket upp på repertoaren igen, först med Konsertföreningens orkester i Stockholm, men snart nog även i Göteborg, och genom åren har

det därefter framförts tämligen regelbundet. Det har framförts en del kritik mot detta med hänvisning till att verket förkastats av tonsättaren, men verkets påtagliga kvaliteter väger ändå tyngre än de invändningar man kan ha mot en viss stilistisk osjälvständighet med bitvis rätt tydliga influenser från andra tonsättare, inte bara Bruckner. Och det faktum att han ägnade arbete åt att revidera instrumentationen efter uruppförandet talar för att han åtminstone då kunde tänka sig en framtid för symfonin. Vid tidigare framföranden av symfonin har de handskrivna originalstämmorna från 1903 eller fotokopior av dessa använts. Göteborgs symfoniker valde dock att göra en egen renskrift någon gång på 1980-talet. Det finns minst tre partiturskrifter, men detta är den första kompletta utgåvan av verket, 111 år efter dess tillkomst.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv

Wilhelm Stenhammar

Wilhelm Stenhammar (1871–1927) is among the great names in Swedish music history – now mostly remembered as a composer, but equally respected as a pianist and conductor during his short life. Part of this is due to the fact that Stenhammar was active during the formation of modern musical life, and the foremost names of this period have never lost their radiance. For Stenhammar's part, this is illustrated by the compositions that have consistently kept their places as repertoire pieces, on the first hand his first piano concerto (B flat minor), *Två sentimentala romanser* ('Two Sentimental Romances') for violin and orchestra, the piano piece *Sensommarnätter* ('Late Summer Nights'), solo songs such as 'Flickan kom från sin älsklings möte' ('The Girl Came from Meeting Her Lover' and the choral songs 'Sverige' ('Sweden') and 'I seraljets have' ('In the Seraglio Garden').

He acquired a musical education that was both sound and extensive: piano studies at Richard Andersson's School of Music, organ for Wilhelm Heintze and August Lagergren, counterpoint for Joseph Dente, composition for Emil Sjögren and Andreas Hallén. Like so many other Swedish music students at the time, and earlier, he also travelled abroad, to Berlin, to study piano.

Stenhammar started performing as a pianist during his studies, and also began composing. As a pianist, he began collaborating with the violinist Tor Aulin and his string quartet, which would come to develop chamber music in Sweden. Their tours around the country are legendary.

He was a conductor for the Stockholm Philharmonic Society choir from 1897 to 1900. In 1902, he was among the founders of what is now known as the Royal Stockholm Philharmonic Orchestra in Stockholm. He also conducted at the Royal Opera and was artistic director of what was then the Gothenburg Orchestra Association from 1907 to 1922.

In tandem with his career as a pianist and conductor, Stenhammar was a composer. However, the former activities would periodically eclipse his other work, but as a fully-fledged musician and conductor, he was not forced to compose on commission, as many of his colleagues were.

On November 29, 1900 Wilhelm Stenhammar was elected to the Royal Academy of Music as member No. 501.

© Gunnar Ternhag, Levande Musikarv
Transl. Martin Thomson

Symphony No. 1 in F major

Wilhelm Stenhammar composed his first symphony between the autumn of 1902 and the summer of 1903, with the autograph of the score dated 31 August 1903. The work was premiered on 15 December in the Royal Swedish Academy of Music's concert hall in Stockholm by the Stockholm Concert Society led by Tor Aulin. Although the symphony was warmly received, Stenhammar withdrew it, and it was never performed in full again during his lifetime.

It is very likely that Stenhammar's decision was made under the profound influence that a performance of Sibelius's second symphony earlier that autumn had on him, which made the self-critical Swede realise that his own work was unoriginal and superficial by comparison. 'Idyllic Bruckner', was his laconic description of the symphony in an autobiographical sketch (see *Musikmänniskor*, published by Folke H. Törnblom in 1943). He entertained brief plans for a rewrite and made a number of changes to the instrumentation, but otherwise he left the score alone and just used it to bring his piano stool to the right height: 'At present I use the score to sit on when practising the Diabelli variations and *Wohltemperiertes Klavier*. And I trust it's happy there.' (Letter to Karl Valentin dated 23 June 1904 as a response to his suggestion to publish the symphony through the Swedish Art Music Society.) The second movement, however, found favour in his self-critical eyes and was performed a few times under the title 'Nenia'.

Later, when Stenhammar completed his second symphony, the one in G minor, it was presented without serial number as Symphony op. 34, which can only mean that by this time he had completely discounted the F major symphony altogether. The work returned to the repertoire after Stenhammar's death, originally with the Stockholm Concert Society but soon thereafter in Gothenburg, after which it has been performed with fair regularity over the years. This revival has attracted a degree of criticism in light of the composer's own rejection of the work, but its obvious qualities outweigh the objections one might have to a certain stylistic lack of originality with the occasional unsubtle influence of other composers, not only Bruckner. And the fact that he put effort into revising the instrumentation after the premier intimates that, back then at least, he imagined a future for the symphony.

Earlier performances of the symphony used the original handwritten parts from 1903 or photocopies thereof, and the Gothenburg Symphony Orchestra made its own fair copy in the 1980s. There are at least three copies of the score, but this is the first complete issue, made 111 years after its creation.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv
Trans. Neil Betteridge

Kritisk kommentar

Källmaterial

A Partitur i autograf, Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, accessionsnummer 1939/1795. Partituret är uppdelat i tre inbundna volymer. Volym 1 omfattar 70 notsidor och innehåller sats 1, volym 2 omfattar 56 notsidor och innehåller sats 2–3, och volym 3 omfattar 78 notsidor och innehåller sats 4.

På första notsidan i volym 1 finns följande text: ”Der erste Theil / einer Symfonie / von / Wilh. Stenhammar”. På ett tomt notblad före sats 2 i volym 2 finns texten: ”Wilh. Stenhammar / Symfoni / Fdur. / 2dra och 3dje satserna”. Föreliggande utgåva bygger helt på denna källa.

Partituret är skrivet med synnerligen stor noggrannhet. Där finns ytterst få fel, och de mångskiftande nyans- och artikulationsanvisningarna är utsatta med största konsekvens. Till och med sid- och ackoladbrytningarna är ytterst välplanerade.

Det finns dock rätt mycket ändringar i manuskriptet, ändringar som troligen är betingade av de erfarenheter som Stenhammar kunde göra i samband med det första framförandet och repetitionerna inför detta. Framför allt gäller ändringarna hornstämmorna. Stenhammar fann uppenbarligen att horngruppens roll i orkesterklangen blev för dominant, och han strök därför ganska frikostigt i stämmorna. Främst strök han toner eller passager som var dubblade inom gruppen, vilket får till följd att alla hornen mindre ofta spelar samtidigt. I samband med detta flyttade han vissa insatser mellan stämmorna så att musikerna i stor utsträckning spelar växelvis och därigenom får ökad möjlighet till återhämtning. På några ställen ströks horngruppen helt, t.ex. i sats 1, takt 480–487, där Stenhammar uppenbarligen föredrog en bleckblåsarklang utan inslag av horn.

Vissa horninsatser flyttades till andra instrument. Så t.ex. låg klarinetternas stämmor i sats 2, takt 210–226 ursprungligen i hornen, men Stenhammar valde istället klarinetternas mjukare klang, vilket också gör att trombonegruppens insatser kommer att innebära en större klangkontrast. Den största klangliga förändringen genomförde han i sidotemat i sats 1, takt 174–190, där det som nu spelas av diviserade violor och celli ursprungligen låg i horngruppen!

Det finns även ett fåtal andra ställen, där Stenhammar gjort mindre förändringar i instrumentationen och även där i form av en uttunning av klangen.

Även strykningarna och förändringarna är minutiöst väl genomtänkta och tydligt och klart noterade i partituret. Endast på ett par enstaka ställen finns oklarheter som behöver diskuteras.

Trots att denna utgåva helt baserar sig på autografen kan det vara på sin plats med några korta ord om tidigare existerande material till symfonin:

K1 Partitur i avskrift, Stockholms Konserthus. Möjligen är detta det partitur som enligt Bo Wallner (Wilhelm Stenhammar och hans tid, Norstedts, Stockholm 1991, kap. 5) skrevs ut efter orkesterstämmorna (**S1**) inför framförandet i Stockholm 1931. Detta måste göras eftersom Stenhammars autograf var försvunnen och inte hittades förrän partituret var utskrivet. Stenhammars strykningar och övriga ändringar är därför införda i efterhand. På sista sidan står anteckningen ”Corr. 8/1 31 EÅ”. Möjligen står dessa initialer för Edvard Åkerberg, som var trumpetare i Konsertföreningens orkester och därtill dirigent och arrangör.

K2 Partitur i avskrift, Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, accessionsnummer 1946/723, 206 sidor. Utskrivet av Alfred Rummel, Uppsala 1946. Stenhammars ändringar är inte återgivna i detta partitur.

K3 Partitur i avskrift, Svensk Musik, Stockholm, 205 sidor. Datering okänd. I sats 1 är några av Stenhammars ändringar återgivna, därtill finns en del andra markeringar om reducering än de som tonsättaren gjort i autografen. I de övriga satserna är autografens ursprungliga version återgiven.

S1 Stämmaterial, Stockholms Konserthus. Av allt att döma är det detta material som användes vid uruppförandet. Liksom partitur **K1** är även stämmorna försedda med anteckningen ”Corr. EÅ”, en anteckning som förmodligen gjordes efter utförd korrekturläsning inför verkets nypremiär 1931. Stenhammars ändringar är införda som anteckningar i efterhand.

Detta material har sedan kopierats och funnits tillgängligt som hyresmaterial hos Svensk Musik tillsammans med **K3**. Detta har inneburit att dirigenterna fått ett partitur som stundtals rätt starkt avviker från den version som musikerna har haft i sina stämmor – en mardrömssituation under ett repetitionsarbete.

S2 Stämmaterial, Göteborgs Konserthus. Detta material är troligen utskrivet efter **S1**, enligt uppgift från Konserthusets bibliotek på 1980-talet, då symfonin spelades ett flertal gånger under Neeme Järvis ledning.

Kommentarer

Några generella påpekanden:

- Uppenbara mindre fel har rättats utan särskild kommentar.
- Komplettering av uppenbart felande förtecken, nyansbeteckningar, bågar och artikulationsbeteckningar har gjorts utan särskild markering eller kommentar.
- Stenhammars partiturruppställning med hornen mellan klarinetter och fagotter har ändrats till den numera gängse.
- Tremolon i pukstämman är i regel markerade med *tr* och en våglinje i varje takt, även om sammanhanget visar att en lång oavbruten virvel är avsedd. Sådana tremolon har i utgåvan noterats med anvisningen *tr* utsatt endast i första takten och våglinjen utdragen över resten av virveln. Tveksamma ställen har redovisats.
- För diminuendo använder Stenhammar förutom de vanliga beteckningarna *dim.*, eller diminuendopil en kombination av båda, där ordet *dim.* är inskrivet i en diminuendopil med stor öppning. Detta senare notationssätt används i sammanhang där uppenbarligen ett stort och snabbt diminuendo är avsett. I utgåvan används kombinationstecknet för mycket korta diminuendon, men där utrymmet tillåter har ordet *dim.* och pilen skrivits efter varandra.
- På något enstaka ställe har Stenhammar även använt motsvarande sätt att notera crescendo med texten *cresc.* inskriven i pilen. Detta notationssätt har dock inte använts i utgåvan, utan de få ställena har redovisats i kommentarerna nedan.
- Repetitionssifforna i utgåvan är hämtade från **A**.

Kommentarerna nedan avser Stenhammars autograf (**A**).

Sats 1:

<i>Takt</i>	<i>Instrument</i>	<i>Kommentar</i>
56	Vle	Accenttecken på 2:a noten saknas. Tillagt i analogi med nästa takt och med övriga stråkstämmor.
173–174	Vc.	Ursprungligen fanns en pizzicatoton i båda stämmorna på 1-a slaget i 174, men den ströks i samband med ominstrumenteringen av följande takter, då Vle och Vc. fick överta det som ursprungligen spelades av horngruppen. Pizzicatot i 173 hänger därmed litet ”i luften” men har ändå behållits i utgåvan.
312–315	Träblås	Drillarna är noterade med nytt tr-tecken och ny våglinje i varje takt, men bågarna och det musikaliska sammanhanget tyder på att Stenhammar avser långa sammanhängande drillar.
372	Cor. I, II	Anvisningen <i>f marc.</i> har tagits bort, eftersom den avser en fortsättning, som Stenhammar strukit.
379	Ob. I, II	Första noten är en fjärdedel. Har ändrats till 8-del och 8-delspaus i analogi med Cl. II, III och flera stämmor i 375–376.
395–403	Träblås, Stråkar	Längden på bågarna över drillar och efterslag är oklar. Tidigare i satsen har bågarna alltid slutat på den sista noten i takten (med undantag av Fl. I, II i 382, där bågen går till följande 1-a). Fr.o.m. 395 går blåsarnas bågar alltid över till första noten i följande takt, medan stråkarnas bågar är otydligt markerade. I 395–406 slutar vissa bågar på sista noten, andra ungefär på taktstrecken, medan några går nästan fram till första noten i följande takt. Fr.o.m. 412 går samtliga bågar över till nästa takt.
409	Vc., Cb.	Nyansbeteckningen står strax till höger om 1:a noten. Har flyttats till 2:a taktslaget i analogi med övriga instrument samt i enlighet med nyansernas placering i följande takter.
455	Timp.	Texten <i>cresc.</i> är inskriven i crescendopilen.

478–480	Timp.	Varje takt har sitt tr-tecken och sin egen våglinje, men det är rimligt att anta att virveln i 478-479 skall bindas ihop och 480 sättas an på nytt.
553	Vle	Vle. är noterade på ett notsystem i detta avsnitt. På 3:e slaget i 553 står anvisningen <i>non divisi</i> , på 1:a slaget i 555 <i>div</i> .
605	Cl. II, Fag. I, II	Den ursprungliga anvisningen var <i>pp ma poco marcato</i> . I det följande avsnittet har Stenhammar på motsvarande sätt höjt flera nyanser i träblåsarstämmorna en grad.
609	Cl. III	Här har Stenhammar glömt att höja nyansen till <i>p</i> , så som han gjort i Cl. II och Fag i 605.
637–638	Cor. III, IV	I slutet av 637 står anvisningen <i>dim.</i> inskriven i en diminuendopil, som sträcker sig fram t.o.m. halvnoten i 638. Ordet <i>dim.</i> är tydligt struket, men diminuendopilen ser ut att vara intakt. Även i Cor. I, II och alla Fag. fanns ursprungligen ett <i>dim.</i> (men ingen pil) i slutet av 637, men det flyttade Stenhammar till 639.
644	Fl., Ob., Cl.	Anvisningen <i>cresc.</i> är skriven inuti crescendopilen.
657	Träblås	Anvisningen <i>ben marc.</i> är endast utsatt för Fl. I, II och Fag. II, III. Har förts in i alla likartade stämmor.

Sats 2:

56	VI. II	Återställningstecknet före 2-a noten saknas. Rent formellt skall tonen naturligtvis vara d, men Stenhammar är oftast noga med säkerhetsförteck en i liknande situationer, och även ett diss klingar möjligt här. En jämförelse med parallellstället i 186 bekräftar dock tonden d.
145	Cl. I	A har ett f här, vilket tagits bort i utgåvan. I ursprungsversionen pauserade Cl. i 143–144 och behövde därför en ny startnyans i 145.
149, 151	Cor. V, VI	Beteckningarna <i>più f</i> och <i>ff</i> tillagda i analogi med Fag 3.
152–156	Vle, Vc.	Fördelningen av toner mellan över- och underspelare är inte helt tydligt angiven.
164–171	Timp.	Här är notationen med långa våglinjer och bindbågar mellan takterna Stenhammars egen, troligen för att därigenom göra klart att virvlarna i 172, 173 och 174 skall sättas an separat.
195	Vc.	I början av takten, som inleder en ny rad i A, finns en båge som går fram till 1:a noten och som ser ut att komma från föregående takt. I 194 finns däremot ingen båge som går över till nästa takt, och det förefaller mest sannolikt i att artikulationen i 194–196 skall vara som i 192–193.
197	Vc.	Halvnot utan efterföljande punkt.
220	Tbn. III	Bågen är tvetydig. Den går från 219 och långt till höger om noten i 220 men inte fram till 221.
226	Cl. II	Denna insats är noterat i Cor. III utan någon anteckning om ändring, men eftersom alla hornens insatser från 210 till 225 är flyttade till klarinetterna förefaller det självklart att även 226 skall flyttas. Takten inleder en ny sida, och det är antagligen därför som Stenhammar glömt att markera den.
237–240	Cor. VI	Två bågar om vardera två takter. Har anpassats till övriga.

Sats 3:

136–137	VI. I, Vle	Det finns en tunn blyertsbåge över taktstreckket mellan sista noten i 136 och första i 137 i överstämman. Däremot saknas bindbåge mellan f-en i VI. I
197	VI. II	Noterade på två system, det ena markerat "(Die drei ersten Pulte)" och det andra "(Die Uebrigen)".
273	Cor. I, II	Har anvisningen <i>p cresc.</i> , vilket har anpassats efter övriga stämmor.
303–308	Ob. I, II, III	A har en båge från sista noten i 303 till 1:a noten i 306 och en direkt anslutande ny båge från 1:a noten i 306 till frasens slut i 308.

Sats 4:

58–59	Timp.	Virvlarna i dessa takter är på sedvanligt sätt i detta verk skrivna med var sitt tr-tecken och var sin våglinje. Detta har bibehållits i utgåvan då det kan vara lämpligt med en ny attack i 59.
70–74	Cor. I, III	Här finns några strykningar och omflyttningar av insatser mellan stämmorna, och det är inte helt klart vem som spelar vad. Cor. I och Cor. III har bytt stämmor i 70. Det finns ingen anteckning om att Cor. III skall spela en ton på 1:a slaget i 70, men detta verkar ändå sannolikt om inte figuren i föregående takt skall bli hängande i luften. Vidare saknas anvisning om när Cor. I och III skall återgå till sina ursprungliga stämmor. I utgåvan sker detta på 4:e slaget i 71, men möjligen avsåg Stenhammar stämbyte ända till 1:a slaget i 74.
72	Cor. V, VI	Legatobåge saknas.
120	Vc., Cb.	Anvisningen <i>dim.</i> saknas.
134	Cor. III, IV	Förhållandet att Cor. III och IV har nyansen <i>p</i> , när flertalet blåsarstämmor har <i>mf</i> och klarinetterna <i>f</i> kan tyckas besynnerligt men är troligen högst avsiktligt. Troligen ville inte Stenhammar konkurrera ut klangen av de låga klarinetterna med för stark horninblandning.
146	VI. I	Ordet <i>poco</i> är inskrivet i crescendopilen.
163–168	Cl. III, Fag. I, II	Dessa stämmor ersätter strukna horninsatser och är endast antydda i partituret med en halvnot i början av takt 163 och 167 och en avslutande åttondel i 165 och 168. I 159–161 är dock motsvarande stämmor helt utskrivna, och dessa tre takter ger därmed mönstret även för 163–168.
171	Cor. V, VI.	I autografen finns det även en punkterad 4-delsnot med efterföljande 8-delspaus i första halvan av takten (noterat a+a1). Den har tagits bort i utgåvan, eftersom den med all sannolikhet borde varit struken i likhet med övriga horn, som ursprungligen också spelade här. Tonen i andra halvan av takten är markerad <i>ff</i> med blyerts, vilket måste innebära att insatsen skall börja här.
187	VI. I	Ordet <i>molto</i> är halvt inskrivet i diminuendopilen. Menar Stenhammar piano molto följt av ett diminuendo eller ett piano, följt av ett diminuendo molto?
242–243	Timp.	Se kommentar till 58–59.